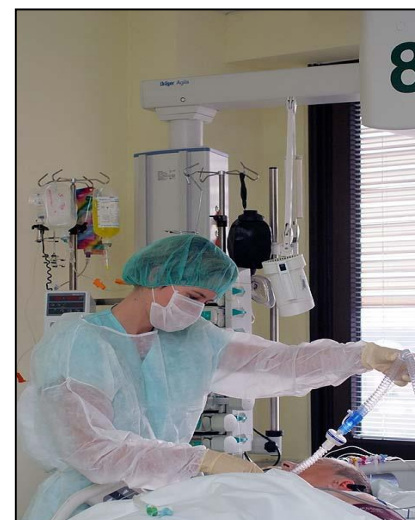

Workshop: **Program prevence a kontroly infekcí nemocnice**

Vlastimil Jindrák, Dana Hedlová

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

východiska

Prevence a kontrola infekcí **založená na surveillance a orientovaná na riziko**

Komplexní **program prevence a kontroly infekcí nemocnice** integrovaný do Programu kvality a bezpečnosti

- požadavek Zákona o zdravotních službách z dubna 2012
- požadavek Doporučení Rady EU pro bezpeční pacientů včetně prevence a kontroly infekcí spojených se zdravotní péčí
- požadavek akreditačních standardů pro nemocnice

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

požadavky mezinárodních akreditačních standardů

<http://www.jointcommissioninternational.org/assets/3/7/JCI-Hospital-5E-Standards-Only-July2015.pdf>

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

požadavky mezinárodních akreditačních standardů

Standards

Prevention and Control of Infections (PCI)

Standard PCI.1

One or more individuals oversee all infection prevention and control activities. This individual(s) is qualified in infection prevention and control practices through education, training, experience, or certification.

Standard PCI.2

There is a designated coordination mechanism for all infection prevention and control activities that involves physicians, nurses, and others based on the size and complexity of the hospital.

Standard PCI.3

The infection prevention and control program is based on current scientific knowledge, accepted practice guidelines, applicable laws and regulations, and standards for sanitation and cleanliness.

Standard PCI.4

Hospital leadership provides resources to support the infection prevention and control program.

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

požadavky mezinárodních akreditačních standardů

Prevention and Control of Infections (PCI)

Standard PCI.5

The hospital designs and implements a comprehensive program to reduce the risks of health care–associated infections in patients and health care workers.

Standard PCI.5.1

All patient, staff, and visitor areas of the hospital are included in the infection prevention and control program.

Standard PCI.6

The hospital uses a risk-based approach in establishing the focus of the health care–associated infection prevention and reduction program.

Standard PCI.6.1

The hospital tracks infection risks, infection rates, and trends in health care–associated infections to reduce the risks of those infections.

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

požadavky mezinárodních akreditačních standardů

Prevention and Control of Infections (PCI)

Standard PCI.7

The hospital identifies the procedures and processes associated with the risk of infection and implements strategies to reduce infection risk.

Standard PCI.7.1

The hospital reduces the risk of infections by ensuring adequate medical technology cleaning and sterilization and the proper management of laundry and linen.

Standard PCI.7.1.1

The hospital identifies and implements a process for managing expired supplies and the reuse of single-use devices when laws and regulations permit.

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

požadavky mezinárodních akreditačních standardů

Prevention and Control of Infections (PCI)

Standard PCI.7.2

The hospital reduces the risk of infections through proper disposal of waste.

Standard PCI.7.3

The hospital implements practices for safe handling and disposal of sharps and needles.

Standard PCI.7.4

The hospital reduces the risk of infections associated with the operations of food services.

Standard PCI.7.5

The hospital reduces the risk of infection in the facility associated with mechanical and engineering controls and during demolition, construction, and renovation.

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

požadavky mezinárodních akreditačních standardů

Prevention and Control of Infections (PCI)

Standard PCI.8

The hospital provides barrier precautions and isolation procedures that protect patients, visitors, and staff from communicable diseases and protects immunosuppressed patients from acquiring infections to which they are uniquely prone.

Standard PCI.8.1

The hospital develops and implements a process to manage a sudden influx of patients with airborne infections and when negative-pressure rooms are not available.

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

požadavky mezinárodních akreditačních standardů

Prevention and Control of Infections (PCI)

Standard PCI.9

Gloves, masks, eye protection, other protective equipment, soap, and disinfectants are available and used correctly when required.

Standard PCI.10

The infection prevention and control process is integrated with the hospital's overall program for quality improvement and patient safety, using measures that are epidemiologically important to the hospital.

Standard PCI.11

The hospital provides education on infection prevention and control practices to staff, physicians, patients, families, and other caregivers when indicated by their involvement in care.

- **Doporučení Rady o bezpečnosti pacientů včetně prevence a kontroly infekcí spojených se zdravotní péčí**
  - Strategie a infrastruktura prevence a kontroly infekcí
  - Surveillance
  - Vzdělávání a odborná příprava
  - Informovanost pacientů
  - Výzkum

Doporučení Rady EU 2009

strategie a infrastruktura prevence a kontroly HAI

- **Národní úroveň:**

- vytvoření **infrastruktury prevence a kontroly HAI** na národní úrovni
- provádění **standardních opatření KI** v ZZ úměrně riziku
- dostupnost odborně relevantních **doporučených postupů**
- **kontinuita a návaznost opatření** ve zdravotním systému
- **hodnocení** implementace a účinnosti KI (indikátory, akreditace, certifikace)

- **Úroveň nemocnice:**

- zavedení **programu prevence a kontroly HAI**
- organizace: interdisciplinární **Tým pro kontrolu infekcí**
- organizace: **Komise pro kontrolu infekcí**

- **Národní úroveň:**

- **prevalenční studie** ve vhodných intervalech
- cílená, kontinuální **surveillance podle priority** (referenční data, procesní a strukturální indikátory k hodnocení strategie)
- identifikace a hlášení závažných **epidemických epizod** relevantních **na národní úrovni**
- identifikace a hlášení závažných **epidemických epizod** relevantních **na úrovni EU**
- **definice a metody** vypracované ECDC

- **Úroveň nemocnice:**

- dostupnost mikrobiologické a klinické dokumentace
- **incidenční cílená surveillance** podle priority (indikátory)
- včasná detekce a řešení **epidemických epizod**

- **Národní úroveň:**

- vzdělávací programy pro specialisty kontroly infekcí
- vzdělávací programy pro ostatní zdravotníky

- **Úroveň nemocnice:**

- pravidelný výcvik v prevenci a kontrole infekcí pro všechny pracovníky
- pravidelný výcvik pracovníků aktivně působících v oblasti prevence a kontroly infekcí

- poskytování objektivních a srozumitelných informací o rizicích vzniku HAI a o opatřeních, která nemocnice zavádějí
- poskytování konkrétních a objektivních informací pacientům osídleným nebo infikovaným epidemiologicky významnými mikroby (např. izolační opatření)

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

požadavky v České republice

- **Zákon o zdravotních službách** z roku 2012 ukládá poskytovatelům akutní lůžkové zdravotní péče vytvořit funkční Program prevence a kontroly infekcí spojených se zdravotní péčí
- Ministerstvo zdravotnictví vydalo v roce 2013 **Metodický postup** popisující požadavky na funkční Program prevence a kontroly infekcí spojených se zdravotní péčí v nemocnicích České republiky

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

cíle a charakteristika

- Cílem Programu je **průběžné omezování rizika vzniku infekcí** spojených se zdravotní péčí u pacientů, profesionálních infekcí u zdravotnických i nezdravotnických pracovníků, případně dalších osob vystavených riziku infekce v jeho působnosti.
- Program má **mezioborový charakter**.
- Činnost Programu zajišťuje zdravotnický **personál specializovaný na prevenci a kontrolu infekcí**.
- Program je účinně koordinován s aktivitami zaměřenými na **podporu uvážlivého používání antibiotik a omezování výskytu mikrobů rezistentních k antimikrobiálním léčivům**
- Program je účinně koordinován s aktivitami podporujícími **kvalitu a bezpečnost zdravotní péče** v daném zdravotnickém zařízení.

- Zdravotnické zařízení **určuje prioritní oblasti** Programu podle spektra ošetřovaných pacientů, povahy jejich onemocnění, podle rizikovosti používaných zdravotnických i nezdravotnických technologií, a prováděných diagnostických a léčebných procedur
- Zaměření Programu **průběžně upravuje na základě hodnocení rizika** ve vztahu ke změnám populace ošetřovaných pacientů, k zavádění nových technologií a léčebných nebo diagnostických postupů.
- Kromě zdravotnických pracovišť musí Program zahrnovat také technické a organizační složky zařízení, zdravotnický i nezdravotnický personál, pacienty, jejich blízké a další návštěvníky, a to v míře odpovídající riziku infekce.

Řízení programu PKI

1. Nemocniční program prevence a kontroly infekcí má optimálně spadat do agendy:
  - a. náměstka pro léčebně preventivní péči
  - b. náměstka pro ošetrovatelskou péči
  - c. náměstka pro kvalitu a akreditaci

Organizace a personál programu

2. Tým pro prevenci a kontrolu infekcí nemocnice optimálně vede

- a. lékař – specialista prevence a kontroly infekcí
- b. sestra – specialistka prevence a kontroly infekcí
- c. nemocniční hygienik
- d. náměstek pro kvalitu a bezpečnost zdravotní péče
- e. náměstek pro ošetrovatelskou péči
- f. náměstek pro léčebně preventivní péči

3. Poradní orgán ředitele (komisi pro prevenci a kontrolu infekcí) optimálně vede

- a. lékař – specialista prevence a kontroly infekcí
- b. sestra – specialistka prevence a kontroly infekcí
- c. nemocniční hygienik
- d. náměstek pro kvalitu a bezpečnost zdravotní péče
- e. náměstek pro ošetrovatelskou péči
- f. náměstek pro léčebně preventivní péči

- **Tým pro prevenci a kontrolu infekcí (TKI)**
  - výkonná role
  - každodenní odborná a organizační činnost personálu TKI
- **Poradní orgán ředitele pro agendu prevence a kontroly infekcí**
  - řídící, kontrolní, koncepční a poradní role
  - zajištění účinnosti a optimální funkce Programu

- **Výkonný personál TKI**

- lékař – specialista kontroly infekcí (epidemiolog, mikrobiolog, infekcionista)
- sestry pro kontrolu infekcí
- nemocniční hygienik
- specialista ochrany veřejného zdraví

- **Spolupracující personál TKI**

- klinický mikrobiolog, pracovník antibiotického střediska
- zástupce klinických oborů (intenzivista, chirurg, infekcionista...)
- specialista pro kvalitu a bezpečnost zdravotní péče

- **Kontaktní personál TKI**

- kontaktní lékaři a sestry klinických pracovišť

Program prevence a kontroly infekcí nemocnice

organizace – poradní orgán ředitele (komise)

- Zástupce řízení **léčebně preventivní péče**
- Zástupce řízení **ošetřovatelské péče**
- Zástupce pro oblast **kvality a bezpečnosti** zdravotní péče
- Zástupce pro **lékovou agendu**
- Zástupce **ekonomické správy**
- Zástupce **technické správy**
- Zástupce pro oblast **zdravotnické techniky**
- Zástupce pro oblast **informačních technologií**
- **Vedoucí TKI**

Organizace a personál programu

4. Pro nemocnici terciálního typu s 1000 akutních lůžek je optimální 0,5 úvazku lékaře – specialisty pro prevenci a kontrolu infekcí

ANO / NE

5. Pro nemocnici terciálního typu s 1000 akutních lůžek je optimální 2,5 úvazku sestry – specialistiky pro prevenci a kontrolu infekcí

ANO / NE

Personál prevence a kontroly infekcí

minimální počty lékařů a sester pro prevenci a kontrolu infekcí

Lékaři

lůžka

úvazky

osoby

100 – 300

0,3 – 0,5

1

300 – 500

0,5 – 1,0

1

500 – 1000

1,0 – 2,0

1 - 2

1000 a více

2,0 a více

2 a více

Sestry

lůžka

úvazky

osoby

100 – 300

1,0

2

300 – 500

1,0 – 2,0

2

500 – 1000

2,0 – 4,0

2 – 4

1000 a více

4,0 a více

4 a více

Hodnocení rizika vzniku infekcí spojených se zdravotní péčí (risk assessment)

6. Surveillance HAI znamená povinné hlášení všech zjištěných případů HAI odpovídajících standardním definicím ošetřujícími lékaři (případně sestrami) klinických oddělení

ANO / NE

7. Výstupy hlášení případů HAI mají hodnotu výsledkových indikátorů kvality zdravotní péče

ANO / NE

Surveillance infekcí spojených se zdravotní péčí

definice a účel

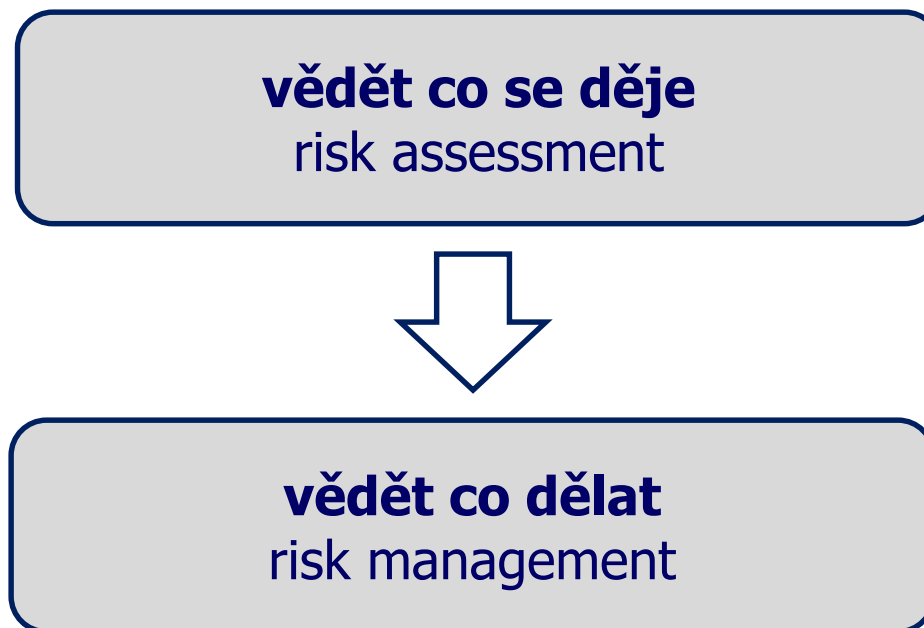
- **Surveillance** je epidemiologická metoda spočívající v průběžném shromažďování, vyhodnocování, interpretaci a zpětné distribuci všech údajů **využitelných pro účinnou prevenci a kontrolu** nemocí
  - součást **risk assessmentu** (průběžného hodnocení rizika)
  - promyšlený postup s přesně formulovanou **metodikou** odpovídající stanovenému **účelu** a poskytující **interpretovatelné výstupy**
- Surveillance poskytuje **relevantní podklady pro cílenou prevenci a kontrolu HAI** s ověřenou účinností a nákladovou efektivitou, prováděnou postupy založenými na důkazech

Princip účinné prevence a kontroly HAI

význam surveillance

Prevence a kontrola infekcí spojených se zdravotní péčí
orientovaná na **riziko** a založená na **surveillance**

Surveillance infekcí spojených se zdravotní péčí

účel a cíle

- **Určení endemické hladiny výskytu HAI**
- **Signalizace excesů a případných epidemických epizod**
- **Získání podkladů pro cílené intervence**
- **Kontrola účinnosti intervencí**
- **Podklady pro hodnocení kvality zdravotní péče (indikátory)**

Surveillance infekcí spojených se zdravotní péčí

zaměření a určování priorit

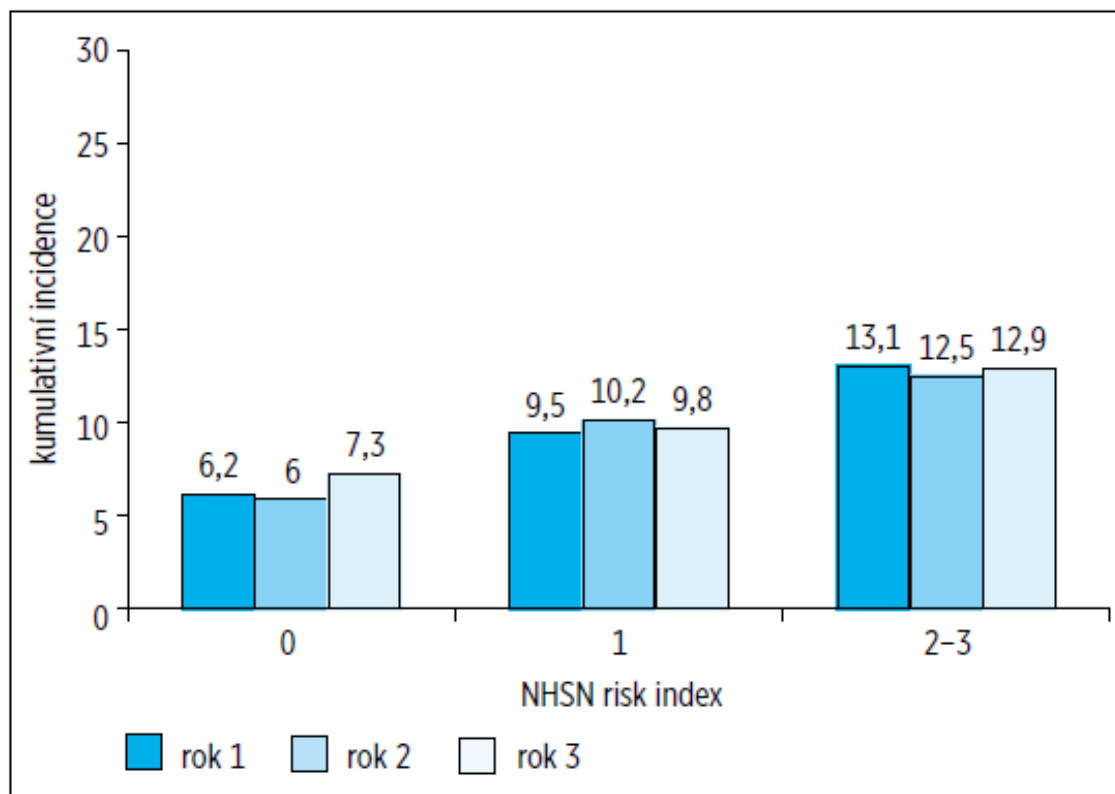

- Zaměření na **infekce se závažnými důsledky**
- Zaměření na **rizikové oblasti zdravotní péče**
- Zaměření na **rizikové procedury a zdravotnické technologie**

- **Priority surveillance dané nemocnice vycházejí z úvodního hodnocení rizika vzniku HAI** (podle charakteristik populace ošetřovaných pacientů a poskytované zdravotní péče)
- **Priority surveillance se upravují podle výstupů průběžného hodnocení rizika**

Stratifikace podle rizika

kumulativní incidence v procentech vážená NHSN risk indexem

- kumulativní incidence infekcí v místě chirurgického výkonu**
(případy na počet operací stratifikovaných podle NHSN risk indexu)

- **Hodnocení výchozího rizika vzniku infekcí**
  - vyhodnocení rizika z relevantních odborných informačních zdrojů
  - určení priorit pro surveillance
- **Průběžné hodnocení rizika vzniku infekcí – surveillance**
  - klinické případy infekcí podle priority (klinická surveillance)
  - výskyt epidemiologicky významných mikrobů (laboratorní surveillance)
  - analýza, interpretace a zpětná distribuce výstupů
- **Systém časného varování** a včasná identifikace **epidemických epizod**
- **Systém dlouhodobého sledování** s analýzou a hodnocením trendů

Ovlivňování rizika vzniku infekcí spojených se zdravotní péčí (risk management)

8. Pro zajištění účinné prevence a kontroly infekcí v nemocnici stačí ve většině případů dodržování platné legislativy (Zákon o ochraně veřejného zdraví, Vyhláška 306)

ANO / NE

- **Hygienické požadavky na provoz zdravotnického zařízení**
  - legislativa
- **Standardní opatření proti přenosu infekčních agens (WHO)**
  - hygiena rukou, respirační hygiena, postupy při kontaktní péči...

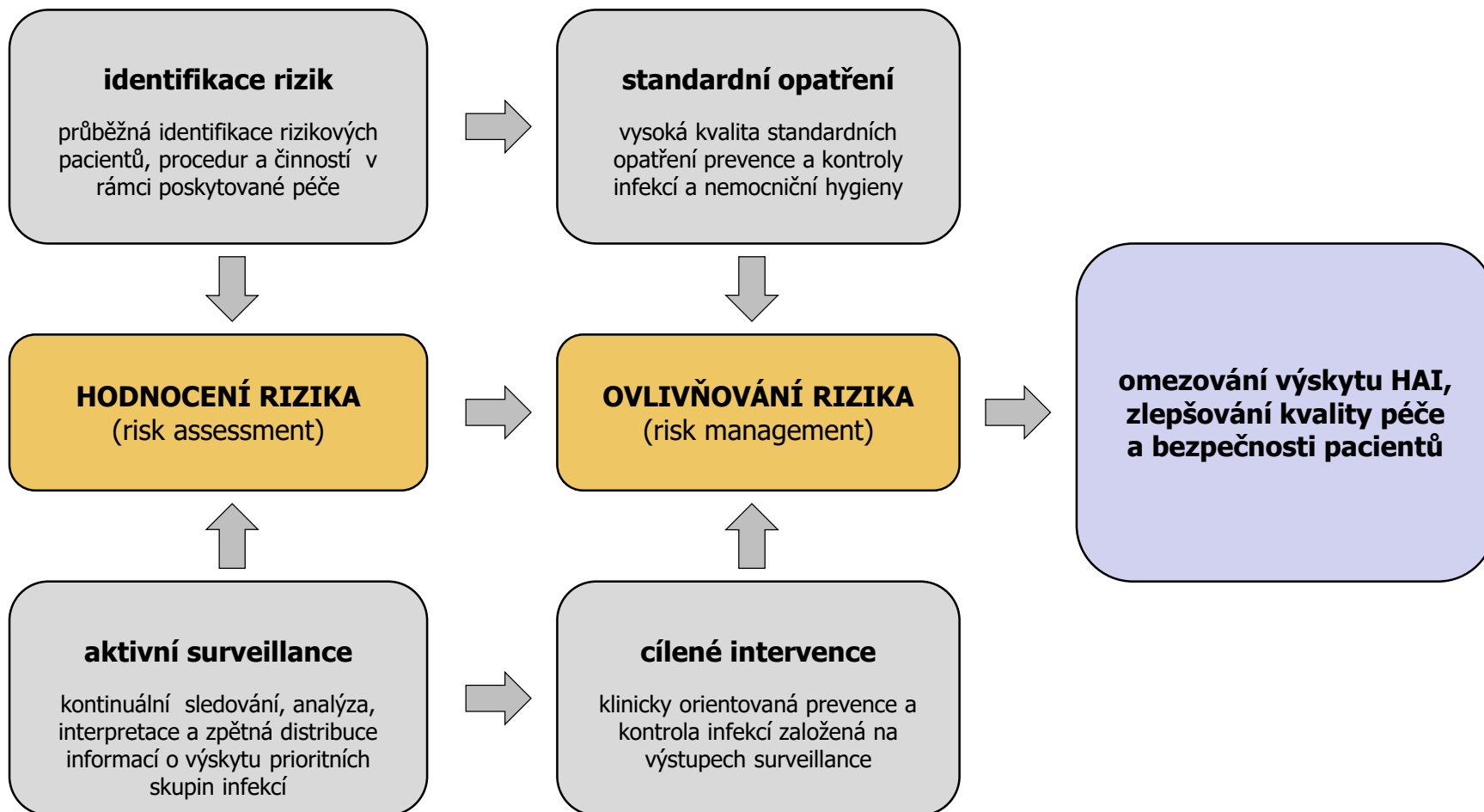

- **Cílená, klinicky orientovaná prevence a kontrola infekcí**
  - prevence a kontrola **hlavních skupin infekcí** spojených se zdravotní péčí
  - infekce vyvolané **epidemiologicky významnými původci**
  - prevence a kontrola infekcí u **specifických skupin pacientů**
  - prevence a kontrola infekcí spojených se **specifickými postupy**
  - **izolační opatření** (kontaktní, kapénkový a vzdušný přenos...)
  - postupy včasné identifikace, vyšetřování a **řešení epidemických epizod**

Prevence a kontrola HAI

algoritmus účinné prevence a kontroly HAI

Ovlivňování rizika vzniku infekcí spojených se zdravotní péčí (risk management)

9. Pro hodnocení compliance s postupy prevence infekcí založenými na důkazech se používají:
  - a. výsledkové indikátory kvality
  - b. strukturální indikátory kvality
  - c. procesní indikátory kvality

Indikátory kvality

typy

- **Strukturální indikátory kvality**
  - hodnocení infrastruktury (organizace, činnost, personál, technické zajištění)
- **Procesní indikátory kvality**
  - hodnocení compliance se správnou praxí (postupy založené na důkazech)
  - sdružování do balíčků (bundles) klíčových procesních indikátorů
- **Výsledkové indikátory kvality**
  - hodnocení výsledků péče a zátěže komplikacemi (např. HAI)
  - hodnocení účinnosti intervencí (nezbytnost standardizovaných metodik)
  - nutná stratifikace podle rizika (metodicky, technicky i organizačně obtížné)

- **Výcvik personálu zdravotnického zařízení**
  - vstupní školení
  - periodické školení
  - cílená školení při mimořádných událostech
- **Zajištění informovanosti pacientů a jejich blízkých**
  - informace o riziku infekce ve vztahu k poskytované péči (informovaný souhlas)
  - vysvětlení povahy a účelu specifických opatření prevence a kontroly infekcí (izolace)
- **Dokumentace**
  - popis zaměření, řízení, organizace a činností programu
  - popis postupů prevence a kontroly infekcí
  - dokumentace rutinní činnosti TKI
- **Postup zavádění programu**
  - stanovení cílů Programu a postupů k jejich dosažení, jejich průběžná modifikace
  - průběžné hodnocení naplňování cílů Programu